

Introduksjon av nyankomne i Norge, Sverige og Danmark. Felles utfordringer – like løsninger?

Hanne C. Kavli og Anne Britt Djuve
Forskningsstiftelsen Fafo

Dagens disposisjon

1. Bakgrunnen for introduksjonsprogrammet
2. Forskjeller og likheter i de tre landenes introduksjonsregimer
3. Felles erfaringer med introduksjonsprogram for nyankomne

1990-tallet: Økende kritikk av det rådende integreringsregimet

- Klientifiserende sosialhjelp
- Lite intensiv og sammenhengende undervisning
- Dårlige integreringsresultater – dårlig kvalitet?!
- Store kommunale variasjoner i tilbudet
- Utydelig formidling av vestlige grunnverdier

“Moderne velferdsstater har ikke tid til å la historien gjøre jobben” Grete Brochmann

...og svar på tiltale

- Alternativ inntektssikring, aktivitetsbasert
- Fulltids kvalifisering
- Arbeidsnære tiltak inn tidligere
- Sterkere statlig styring i Danmark og Norge
- Obligatorisk samfunnskunnskap i Norge og Erklæring om integrasjon og aktivt medborgerskap i Danmark

Variasjoner i kommunenes betingelser

	Danmark	Norge	Sverige
Bosettingsregime	Forhandlet m/rom for tvang	Frivillig	De-facto (EBO)
Finansieringsregime	Full-finansiert	Ramme-finansiert	Dårlig finansiert
Introduksjonsregime	Detaljert lovregulering	Generell lovregulering	Anbefaling

Variasjoner i deltakernes betingelser

	Danmark	Norge	Sverige
Bosettingsregime	Tildelt, vekt på spredning	Tildelt, vekt på egne ønsker	EBO /tildelt
Kvalifiseringsregime	Obligatorisk for målgruppen		Frivillig/kommunal variasjon
Økonomisk regime	Trekk i stønad ved ugyldig fravær		Mulighet for trekk, men kommunal variasjon
Rettighets regime	Varig oppholdstillatelse og statsb. betinget av deltakelse		Ingen kobling

Introduksjonsprogram (A)

	DANMARK	NORGE	SVERIGE
Målgruppe	Bred	Snever, med mulighet for utvidelse	Anbefalt for alle nyankomne med behov
Oppstart	1 måned	3 måneder	3 måneder
Varighet	3 år	2 år (3 år)	2 år (+/-)
Intensitet	Helårig, full tid		
Innhold	Språkundervisning, Samfunnsundervisning, Aktive tiltak/Arbeidsrettede tiltak		

Introduksjonsprogram (B)

Lokalisering og samarbeid

	DANMARK	NORGE	SVERIGE
Kommunal forankring	Stor variasjon: sosialkontor, særenhet, arbeidsmarkedsavdeling, kombinasjoner		
Arbeidsformidling og tiltak	Helhetlig kommunalt ansvar	Lovpålagte lokale samarbeids avtaler	Nasjonal overenskomst

Nasjonale intensjoner – lokal virkelighet

- Mye felles tankegods i Danmark, Sverige og Norge, men like fullt ulik praksis både mellom land og mellom kommuner
- Men størst avstand mellom intensjon og virkelighet i Sverige
- Hvilke felles utfordringer er dokumentert i kommunenes iverksetting av de nasjonale intensjonene/lovene?

Felles utfordringer i implementering

1. Fulltids kvalifisering og tidlig arbeidsrettede tiltak (av god kvalitet)
2. Koordinering og samarbeid mellom etater
3. Individuell tilrettelegging
4. Brukermedvirkning

Programmernes organisering

- Spesialisering, men krever et visst volum på arbeidet
- Tett oppfølging (varsling før trekk i ytelser, oppsøkende virksomhet i praksisperioder)
- Prioritert av politisk ledelse
- En viss økonomisk selvråderett i introduksjonsarbeidet

Programmernes innhold og metoder

- Kombinasjon av språkundervisning og arbeidsrettede tiltak
- Privat jobbtrening/arbeidspraksis i ordinære virksomheter
- Aktivt samarbeid med lokale frivillige organisasjoner
- Saksbehandlerne: kompetanse, arbeidssituasjon og holdninger

Mål i bevegelse...

- De fleste sammenhenger som dokumenteres er kontekstavhengige
- De fleste studiene ser fortsatt på kortidseffekter av programdeltakelse
- De fleste evalueringer ser kun på overgang til arbeid – vi har for lite informasjon om effekt på andre typer mål
- Noen av de intuitivt viktige arbeidsmetodene er vanskelige å dokumentere empirisk